

UZASADNIENIE

8 kwietnia 2013 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. wniosła o zasądzenie od (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w W. kwoty 300.000 zł z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 5 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania. (k.3-157)

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w W. zażądała oddalenia powództwa i zwrotu kosztów procesu. (k.161-349)

Sąd ustalił:

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w W., jako lider konsorcjum utworzonego wspólnie z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w P. umową z 8 lutego 2011 r., zawarła 9 lutego 2011 r. z (...) w W. umowę nr (...) na wdrożenie projektu Informatyczny system (...) przed nadzwyczajnymi zagrożeniami od strony organizacyjno-prawnej, zarządzanie projektem w okresie jego realizacji, rozliczanie i raportowanie. (dowód: umowa k. 387-398, aneksy k. 229-233, 236-237) Na jej podstawie pozwana i (...) świadczyły usługi doradcze przy realizacji projektu (...) realizowanego przez (...)

1 marca 2011 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. oraz spółka (...) zawarły umowę nr (...), zgodnie z którą powódka, jako podwykonawca pozwanej, świadczyła na jej rzecz usługi, których ostatecznym odbiorcą był (...) - lider konsorcjum utworzonego umową, 27 X 2009 r. wspólnie z (...) oraz Skarbem Państwa reprezentowanym przez (...), (...) Urząd (...) oraz (...), na podstawie umowy o dofinansowanie nr (...), w celu realizacji przedsięwzięcia pod nazwą Informatyczny System (...) przed Nadzwyczajnymi Zagrożeniami ((...)). (bezsporne - tak też aneks nr 6 z 13/09/2012 r. oraz załączniki do umowy konsorcjum k.42-47)

Zgodnie z umową, powódka była zobowiązana – z należytą starannością (§ 1 ust. 1) - świadczyć na rzecz (...) usługi doradcze i analityczne związane z przygotowaniem, wdrożeniem i wykonaniem projektu (...), m.in. usługi wymienione w § 1 ust. 1 pkt (i) - (iii), (x) oraz ust. 2 pkt (ix), polegające na szeroko pojętym wsparciu i doradztwie, m.in. doradztwie merytorycznym w zakresie systemu i danych geoprzestrzennych w związku z realizacją budowy systemu (...), udziale w okresowych kontrolach merytorycznej realizacji prac wdrożeniowych systemu (...) w zakresie systemu i danych geoprzestrzennych, wsparciu eksperckim w odbiorach po stronie klienta, asyście dla zespołu projektowego po stronie klienta w zakresie opinii i analiz merytorycznych w obszarze (...), (...), wsparciu merytorycznym klienta w trakcie przeprowadzania procedury wyboru dostawców w ramach zamówień (m.in. udzielanie odpowiedzi na pytania wykonawców dotyczących przedmiotu zamówienia, udział po stronie klienta w procedurach związanych z wnoszeniem środków ochrony prawnej przewidzianych w ustawie Prawo zamówień publicznych itp.). Zgodnie z § 4 ust. 2 pkt 2 w zw. z § 7 ust. 1, za świadczenie tych usług powódka otrzymywać miała wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie 60.000 zł netto, płatne miesięcznie przez czas trwania umowy, z dołu, do ostatniego dnia miesiąca poprzedzającego miesiąc, za który wynagrodzenie było należne (§ 4 ust. 2).

Umowa została zawarta na czas określony do 28 lutego 2014 r. (§ 7 ust. 1) Zleceniodawca był przy tym uprawniony do jej wcześniejszego wypowiedzenia w przypadkach:

1. dopuszczenia się przez zleceniobiorcę naruszenia prawa mogącego mieć wpływ na jakość i terminowość świadczonych usług,
2. niezadowalającej jakości świadczonych usług z punktu widzenia terminowości ich wykonywania, standardów projektowych lub wymagań wobec dokumentacji tworzonej w ramach projektu,
3. opóźnienia się zleceniobiorcy z realizacją umowy, przekraczającego 7 dni roboczych, z przyczyn leżących wyłącznie po stronie zleceniobiorcy,

4. przedterminowego rozwiązania lub wygaśnięcia z innych przyczyn stosunku prawnego, będącego podstawą świadczenia przez zleceniodawcę usług doradczych na potrzeby Projektu. (§ 7 ust. 2) (dowód: umowa nr(...)07 k.30-36)

Umowa była wykonywana do września 2012 r. W tym czasie zleceniodawca nie zgłaszał zastrzeżeń do pracy (...) w formie uwag i odmowy akceptacji raportów miesięcznych i zapłaty wynagrodzenia, ustalonej w § 3 ust. 3 i 3 ust. 6 umowy. Regularnie wypłacał należne wykonawcy wynagrodzenie. (bezsporne) Uwagi dotyczące sposobu realizacji umowy miały charakter roboczy i były uzasadnione charakterem oraz stopniem skomplikowania prac. (dowód: zeznania świadków E. M., M. K. i B. U. k.1086, zeznania G. W. w imieniu powódki k.1109)

Działania spółki (...)spotkały się z dobrą oceną członków konsorcjum realizującego system (...) (...)i (...). (dowód: informacje referencyjne k.37-41, zeznania świadka M. J.k.1086)

Pismem datowanym 19 września 2012 r. (...) oświadczyła o wypowiedzeniu umowy ze skutkiem na 30 września 2012 r., powołując się na:

- § 7 ust. 2 pkt. 2.2. umowy, tj. niezadowolającą jakością świadczonych usług z punktu widzenia terminowości ich wykonywania, standardów projektowych lub wymagań wobec dokumentacji tworzonej w ramach projektu,

§ 7 ust. 2 pkt. 2.4. umowy, tj. przedterminowe rozwiązanie lub wygaśnięcie z innych przyczyn stosunku prawnego, będącego podstawą świadczenia przez zleceniodawcę ((...)) usług doradczych na potrzeby projektu. (bezsporne – tak też pismo k.48)

Spółka (...) nie zgodziła się ze stawianymi jej zarzutami. Na jej żądanie, w piśmie z 5 października 2012 r. pozwana bardziej szczegółowo określiła przyczyny wypowiedzenia, formułując zastrzeżenia do sposobu wykonywania umowy. (dowód: korespondencja stron k.49-51v)

Powódka w sposób prawidłowy i terminowo wykonywała swe obowiązki w zakresie świadczenia usług doradczych, jak i prac projektowych, w szczególności opracowania dokumentacji do systemu (...) i opisu przedmiotu zamówienia ((...)). (dowód: zeznania świadków E. M., M. K., B. U., M. J. k.1086, zeznania G. W. w imieniu powódki k.1109)

Sąd zważył:

Przepis art. 353¹ k.c. wyraża obowiązującą w prawie obligacyjnym zasadę wolności umów, która nie mając charakteru absolutnego, doznaje ograniczeń w zakresie treści i celu umowy, ze względu na obowiązujące przepisy ustaw, właściwość (nature) stosunku prawnego i zasady współzycia społecznego. W tym zakresie mogą swobodnie decydować o zawarciu lub niezawarciu umowy, wyborze kontrahenta, mogą także dowolnie kształtować treść stosunku obligacyjnego. Tylko w kwestiach przez nie nieuregulowanych znajdują zastosowanie odpowiednie przepisy kodeksu cywilnego. Korzystając ze swobody kontraktowania strony mogą przyjąć bez jakichkolwiek modyfikacji określony typ umowy uregulowanej normatywnie, zawrzeć umowę nazwaną z równoczesnym wprowadzeniem do niej odmienności, w tym także połączyć cechy kilku umów nazwanych (tzw. umowy mieszane) lub zawrzeć umowę nienazwaną, której treść ukształtują według swego uznania (z zachowaniem ograniczeń art. 353¹ k.c.). (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 6/11/2002 r. I CKN 1144/00)

Zawarta przez strony 1 marca 2011 r., na czas określony, umowa miała charakter mieszany, łącząc w sobie elementy umów o dzieło, zlecenia i świadczenia usług, za które powódka miała otrzymywać wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 60.000 zł miesięcznie. Spór wynika z odmowy zapłaty przez pozwaną łącznej kwoty 300.000 zł tytułem wynagrodzenia za okres od października 2012 r. do lutego 2013 r. O jego rozstrzygnięciu decydowało ustalenie przez Sąd, czy istniały ważne powody wypowiedzenia umowy ze skutkiem na koniec września 2012 r. W tym zakresie obowiązek udowodnienia ważnych powodów rozwiązania umowy, w rozumieniu art. 746 § 1 k.c., spoczywał na (...), która z faktu tego wywodzi dla siebie skutki prawne (art. 6 k.c.).

Zgodnie z art. 746 § 1 k.c., dający zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie. Powinien jednak zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia; w razie odpłatnego zlecenia obowiązany jest uiścić przyjmującemu zlecenie część wynagrodzenia odpowiadającą jego dotychczasowym czynnościom, a jeżeli wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, powinien także naprawić szkodę. Poprzez art. 750 k.c., przepis ten znajduje zastosowanie do umowy o świadczenie usług.

Wypowiedzenie dotyczy zarówno zlecenia (świadczenia usług), udzielonego na czas nieokreślony, jak i na czas określony. (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 28/09/2004 r. IV CK 640/03) Warunkiem jego skuteczności nie jest przy tym wskazanie w samym oświadczeniu uzasadniających je ważnych przyczyn, choć w stosunkach gospodarczych przemawia za tym dobry obyczaj handlowy polegający na jasnym komunikowaniu sobie przez przedsiębiorców motywów ich działania, umożliwiających przyjmującemu zlecenie rozważenie zasadności dochodzenia roszczeń odszkodowawczych, w sytuacji braku ważnych powodów wypowiedzenia umowy.

Korzystając ze swobody kontraktowania, strony mogą ustalić w umowie, jakie przyczyny, uznawane przez nie za ważne, mogą uzasadniać rozwiązanie umowy bez obowiązku zapłaty wykonawcy odszkodowania. Z uprawnienia tego skorzystały strony umowy z 1 marca 2011 r., wymieniając je w ust. 2 § 7. Sformułowanie umowy wskazuje przy tym, że wyliczenie ma charakter wyczerpujący, nie użyto w nim bowiem określenia „m.in.”, „w szczególności” ani innego podobnego określenia przemawiającego za przyjęciem, że wypowiedzenie możliwe jest także z innych powodów uznawanych za ważne, na podstawie art. 746 § 1 k.c. Za wyłączeniem w tym zakresie przepisu art. 746 § 1 k.c. przemawia zachowanie pozwanej, która składając oświadczenie ograniczyła się wskazania postanowień kontraktu, nie powołując żadnych faktów, które miałyby je uzasadniać, ani nie odwołując się do unormowania ustawowego. (...) sięga do niego dopiero w toku procesu, poznawszy stanowisko powódki, kwestionującej istnienie umownych podstaw wypowiedzenia.

Przy wykładni umowy, dokonywanej zgodnie z regułami określonymi w art. 65 § 2 k.c., należy uwzględnić to, że § 7 ust. 2 odnosi się do całej umowy, a zatem zarówno do jej elementów o charakterze zlecenia, czy świadczenia usług, jak i do dzieła. Uregulowanie przez strony przyczyn przedterminowego rozwiązania umowy, jak i sposobu obliczenia należnego wówczas wykonawcy wynagrodzenia sprawia, że nie znajdują w tym przypadku zastosowania przepisy art. 746 § 1 i art. 644 k.c. (a contrario § 11 ust. 4 umowy) Ze swej strony, pozwana nie przedstawiła dowodów na to, że wolą stron było, aby oprócz sytuacji wymienionych w § 7 ust. 2, umowę mogła wypowiedzieć – bez odszkodowania – także z innych ważnych powodów.

Nawet jednak gdyby dopuszczalne było wypowiedzenie umowy z 1 marca 2011 r. na zasadach ogólnych art. 746 § 1 k.c., to pozwana nie dowiodła w tym postępowaniu, że one zaistniały. Za ważną przyczynę nie można uznać bowiem unieważnienia przetargu i ogłoszenia kolejnego przez konsorcjum, którego liderem nie był już (...)w W., lecz (...), ani przesunięcie w czasie realizacji umowy zawartej przez (...)9 lutego 2011 r. Pozwana w szczególności nie zaoferowała dowodów na poparcie tezy, że w zmienionych warunkach w okresie od października 2012 r. do lutego 2013 r. spółka (...)nie mogła świadczyć usług, za które miała otrzymywać wynagrodzenie ryczałtowe. Nie przekonuje o tym harmonogram realizacji projektu (...)z 26 września 2012 r. (k. 152-157)

Należy zauważyć, że łącząca strony umowa miała charakter podwykonawczy, co oznacza, że – jak postanowiły o tym same strony – rozwiązanie ich umowy uzasadniać mogło wyłącznie ustanie stosunku prawnego wynikającego z umowy zawartej przez pozwaną 9 lutego 2011 r. i zwolnienie jej z obowiązku świadczenia usług, które (...) podzleciła powódce. Fakt ten kwestionuje spółka (...), przekonując o istnieniu stosunku prawnego, o którym mowa w § 7 ust. 2 pkt 4 umowy i pobieraniu przez pozwaną wynagrodzenia.

W ocenie Sądu, pozwana nie udowodniła zasadności zarzutu niezadawalającej jakości świadczonych przez powódkę usług, z punktu widzenia terminowości ich wykonywania, standardów projektowych lub wymagań wobec dokumentacji tworzonej w ramach projektu (§ 7 ust. 2 pkt 2 umowy).

Z twierdzeń stron, znajdujących oparcie w materiale dowodowym, wynika, że wykonywane przez spółkę (...) prace miały szeroki zakres i kompleksowy charakter. Sąd dysponuje jednak zaledwie częścią dokumentacji oraz zeznaniami świadków i przedstawiciela strony powodowej, którzy w sposób sprzeczny oceniają jakość wykonania poszczególnych elementów składających się na przedmiot umowy. Zdaniem Sądu, bez wiadomości specjalnych nie jest możliwe dokonanie właściwej oceny działań (...) pod kątem ich zgodności ze standardami projektowymi lub wymaganiami stawianymi tego rodzaju dokumentacjom. Zaniechanie zgłoszenia wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego obciąża w tym wypadku pozwaną.

Większość zarzutów stanowiących uzasadnienie tezy o utracie zaufania odnosi się do realizacji przez powódkę odrębnie wynagradzanych zadań (w szczególności dokument (...)), które są przedmiotem oceny sądu w sprawie sygn. akt XX GC 305/13. Jeśli zamiarem pozwanej było wykazanie wpływu sposobu realizacji przez powódkę umowy w zakresie poszczególnych projektów (umów o dzieło), w kontekście podstawy wypowiedzenia określonej w § 7 ust. 2 pkt 2, to każdy z zarzutów powinien być poparty dowodami z dokumentów i zeznań świadków, a ponadto oceniony przez biegłego. Generalnie należy stwierdzić, że pozwana nie dowiodła swoich racji. Nie dysponując wiadomościami specjalnymi Sąd nie ma możliwości zweryfikowania jakości prac wykonanych przez (...)na zlecenie (...). Nie jest to możliwe na podstawie zeznań świadków A. S., M. P., J. S. i M. S. oraz korespondencji stron, którą każda z nich przedstawia w sposób wybiórczy, na własną korzyść interpretując przedstawiane w niej fakty.

W przekonaniu Sądu, nie została przez pozwaną dowiedziona zasadność stawianego powódce zarzutu uchybienia terminom wykonania poszczególnych prac. Przyjęty i zaakceptowany harmonogram wymagał zachowania terminów przez obydwie strony, tymczasem z materiału dowodowego – w szczególności ze sporządzanych na bieżąco dokumentów, ale także z zeznań świadków nie wynika, że w sytuacji właściwego wykonywania jej obowiązków przez (...), spółka (...) nie wykonywała w terminie swych obowiązków. W istocie, zaoferowany Sądowi materiał dowodowy nie pozwala nawet na ustalenie relacji terminów przez powódkę wykonywania poszczególnych dokumentów i przyjętego harmonogramu. Bardzo ogólne zeznania świadków M. P. i J. S., pozbawione odniesienia do konkretnych faktów i niepotwierdzone innymi dowodami nie mogą być uznane za wystarczające poparcie zarzutów (...) w sytuacji, gdy zdaniem (...), opóźnienia związane z przedłużającym się procesem tworzenia ostatecznego kształtu dokumentacji w przetargu na wyłonienie wykonawcy systemu (...) były podyktowane czynnikami występującymi po stronie Zamawiającego oraz skalą projektu, a nie opieszałością Powoda. (tak też zeznania świadków E. M., M. K. k.1086) Świadek M. J. wskazuje zaś, że terminy określone w harmonogramie ulegały zmianom w zależności od sytuacji. (podobnie świadek M. P. k.1086)

Jakkolwiek (...) kwestionuje informacje referencyjne, to nie oferuje dowodów uzasadniających negatywną ocenę prac (...) i utratę zaufania do powódki, a w konsekwencji istnienie podstaw do wypowiedzenia umowy na podstawie jej § 7 ust. 2 pkt 2. Nie przekonują o tym zeznania świadków M. P. i J. S., ani dokumenty, których jakości – nie dysponujący w tym zakresie wiadomościami specjalnymi - Sąd nie może ocenić bez udziału biegłego. W sytuacji sprzecznych twierdzeń stron, Sąd nie może samodzielnie rozstrzygnąć o jakości opracowania pt. Opis przedmiotu zamówienia (k.55-118), zasadności zgłoszenia zastrzeżeń przy jego odbiorze (k.52-54) oraz znaczenia dla tej oceny opinii wydanej przez (...) Ośrodek (...) (k. 119-144) Analiza (...) nie potwierdza przy tym występowania krytycznych błędów w dokumentacji przygotowanej przez powódkę, dyskwalifikujących pod względem jakościowym pracę wykonaną przez (...) na zlecenie (...).

Bezspornym jest, że projekt (...) miał bardzo rozległy zakres i skomplikowany charakter. Strony przedstawiły obszerne dokumentacje dotyczące poszczególnych elementów, które składały się na przedmiot umowy z 1 marca 2011 r. Uzupełniają je zeznania świadków, którzy w odmienny sposób oceniają znaczenie poszczególnych kwestii. Zdaniem Sądu, przekonująco zeznają świadkowie powódki (E. M., M. K., B. U.), że tego rodzaju projekt wymaga współpracy, jasnej komunikacji, może się wiązać z koniecznością przesunięcia terminów, poprawy wykonanych prac. Z samego faktu, że takie przypadki miały miejsce przy realizacji tej umowy nie można wywieść tezy o niedołożeniu przez (...) należytej staranności przy świadczeniu usług, uzasadniającym wypowiedzenie umowy na podstawie § 7 ust 2 pkt 2. Przeciwnie, korespondencja, wymiana uwag, udzielanie wskazówek było cechą tego rodzaju zlecenia. Zgłaszane w

korrespondencji mailowej i w innej formie uwagi miały charakter roboczy, służąc właściwemu wykonywaniu umowy. Korespondencja (k.235, 238-302, 308-314, 399, 400, 406-407, 443-454, 463-468, 707-708, 711-715, 957-966, 978-991), pochodząca z bardzo różnego okresu, także nie przesądza o nienależytym wykonywaniu umowy przez powódkę.

Zeznający w tej sprawie świadkowie przedstawiają odmienną ocenę zdarzeń. Świadkowie zgłoszeni przez powódkę (E. M., M. K., B. U.) przekonująco zeznają o prawidłowym wykonaniu przez nią obowiązków umownych, zarówno jak chodzi o ich jakość, jak i dotrzymanie terminów. Powołują się na brak zastrzeżeń ze strony zleceniodawcy oraz na pozytywną ocenę podwykonawcy przez zamawiającego (kontrahentów pozwanej).

W przekonaniu Sądu, pozwana nie może zasadnie twierdzić o nienależytym wykonywaniu umowy przez powódkę, jeśli przez półtora roku realizacji kontraktu nie podejmowała na bieżąco, w trybie przewidzianym § 3.6 umowy, żadnych działań zmierzających do określenia zasad, na jakich usługi powinny być świadczone. Nie zgłaszając uwag i wypłacając jej co miesiąc wynagrodzenie ryczałtowe akceptowała działania powódki aż do września 2012 r. Współdziałanie zleceniodawcy w wykonywaniu umowy, o którym mowa w art. 354 § 2 k.c., nie powinno się ograniczać do złożenia oświadczenia o jej wypowiedzeniu i – na żądanie zleceniobiorcy – ogólnego wskazania zastrzeżeń do sposobu wykonywania przezeń umowy.

Pozwana powołuje się na zdarzenia zaistniałe na różnych etapach realizacji kontraktu, które miały uzasadniać wypowiedzenie zlecenia we wrześniu 2012 r., pomimo że w ustalonym przez strony trybie, mogła je niezwłocznie wyeliminować lub – jeśliby powódka nie zastosowała się do jej wskazań, znacznie wcześniej wypowiedzieć umowę.

Powódka twierdzi, że w trakcie półtorarocznej współpracy wysłała ponad 5 tysięcy wiadomości elektronicznych, dowody złożone do akt stanowią zatem zaledwie niewielką część korespondencji stron, nie pozwalając na pełną i wszechstronną ocenę przebiegu współpracy. Zasadny jest zatem zarzut (...) wrywkowego (nie uwzględniającego kontekstu) i jednostronnego (brak odpowiedzi strony przeciwnej) przedstawiania przez (...) przebiegu współpracy stron. Nie wydaje się przy tym gospodarczo uzasadnione korzystanie z usług kontrahenta przez półtora roku w sytuacji, gdy od początku ma się do jego postępowania i wyników jego pracy tak zasadnicze zastrzeżenia, jak te, na które powołuje się pozwana po wypowiedzeniu umowy. Jeśli przedsiębiorca jest zainteresowany współpracą i nie wypowiada umowy, powinien przynajmniej zakomunikować kontrahentowi swe spostrzeżenia, poszukując sposobu rozwiązania problemów, co w tym przypadku nie miało miejsca.

Brak reakcji ze strony pozwanej na miesięczne raporty (...) przez półtora roku realizacji kontraktu przemawia za uznaniem, że powódka dochowała należytej staranności przy wykonywaniu umowy, w szczególności w zakresie świadczenia usług, za które przysługiwało jej wynagrodzenie ryczałtowe, zgłaszane przez pozwaną zarzuty nie są więc uzasadnione. (...) formułuje je ponadto już po wypowiedzeniu umowy (w korespondencji przedsądowej i w pismach procesowych), niejako na użytek uzasadnienia jej przedterminowego rozwiązania. Dodatkowo pogłębia to – niemożliwe do zweryfikowania bez pomocy biegłego – wątpliwości Sądu co do słuszności zarzutów dotyczących braku kompetencji pracowników (...) i nienależytego wykonywania przez tę spółkę umowy z 1 marca 2011 r., a w konsekwencji utraty zaufania do zleceniobiorcy, wykluczającej kontynuowanie umowy.

Zawarta przez strony 1 III 2011 r. umowa miała charakter umowy wzajemnej, obydwie strony obowiązane były współdziałać w celu jej właściwego wykonania. Skomplikowany charakter działań realizowanych przez powódkę i ich bardzo szeroki zakres zdecydowały o uzgodnieniu procedury sygnalizacji wykonawcy uchybień stwierdzonych przez zleceniodawcę. Nie ulega wątpliwości Sądu, że tak obszerne i skomplikowane zadanie, w którym udział powódki polegał na wykonaniu szeregu prac i świadczeniu usług musiał wiązać się z licznymi kontrowersjami, co nie dyskwalifikuje ich w całości uzasadniając rozwiązanie umowy.

Sąd podziela stanowisko powódki, że świadczenie usług doradczych może wiązać się z przedstawianiem poglądów i propozycji sprzecznych ze stanowiskiem zleceniodawcy i jego intencjami. Pozwana nie udowodniła w tym procesie, że powódka nienależycie wykonując umowę, działała wbrew jej interesom lub na niekorzyść zamawiającego.

Zdaniem Sądu, szereg zgłaszanych przez pozwaną zarzutów, szczególnie tych dotyczących początku współpracy, nie ma żadnego związku z wypowiedzeniem umowy. Dotyczy to np. niepowiadomienia jej przez powódkę o zmianie osoby szefa zespołu (równocześnie jednak pozwana nie twierdzi, że M. K. nie miał wymaganych kwalifikacji albo z innych przyczyn nie mógł być przez zleceniodawcę zaakceptowany), czy podziału obowiązków pozwanej i spółki (...), konsorcjanta pozwanej. Powoływanie tych faktów po rozwiązaniu umowy przekonuje o tym, że pozwana poszukiwała uzasadnienia dla stawianych zleceniobiorcy zarzutów naruszenia warunków umowy, choć nie miały one żadnego znaczenia dla jej realizacji. Przeciwnie, strony nadal współpracowały, a pozwana - świadoma zmiany szefa zespołu - współpracowała z nim przez ponad rok, nie sprzeciwiając się i nie żądając wyjaśnień.

Zasadność zarzutu komunikowania się przez powódkę z klientem (...), bez wiedzy zleceniodawcy, nie wynika z zaofiarowanych dowodów z dokumentów. Zaprzecza temu świadek M. J. pracownik (...). (k.1086) Także nieporozumienie dotyczące sposobu komunikowania stanowisk stron zaistniało niedługo po zawarciu umowy. (aneks do umowy konsorcjum k.229-230, korespondencja k.401-405) Brak zatem podstaw do uznania, że negatywne dla budowy zaufania stron skutki stały się istotne dopiero po upływie ponad roku od zawarcia umowy. Okresu bezpośrednio poprzedzającego złożenie oświadczenia o rozwiązaniu umowy dotyczą zarzuty reprezentowania podwykonawcy przez osoby nieposiadające wystarczających kompetencji podczas spotkań dotyczących zmiany lidera projektu w sierpniu 2012 r. (notatki k.180-182, 305-306, 455-459, 967-968, korespondencja k.303-304, 307, 322, 460-462, 969-978)

Abstrahując od nieweryfikowalnych kompetencji przedstawicieli (...) i przyczyn, dla których spóźnili się oni na spotkanie 14 VIII 2012 r., który to zarzut nie ma charakteru merytorycznego, należy stwierdzić, że z materiału dowodowego nie wynika, iżby działania powódki mogły w jakikolwiek sposób szkodzić zleceniodawcy, by stały się one przyczyną zmian dotyczących realizacji systemu (...). Przeczą temu zeznania świadka M. K. i (w charakterze strony) G. W.. (nie przekonuje o tym treść pisma z k.183-185) Zeznania świadka J. S. (k.1086) nie znajdują potwierdzenia w notatkach ze spotkań. Zeznania M. S. (k. 1086) dotyczące założeń projektu, których wybór nie należał raczej do kompetencji (...), także nie potwierdzają zasadności zarzutów pozwanej.

Czyniąc ustalenia Sąd pominął dowody z dokumentów i zeznania świadków M. P. i J. S. w zakresie, w jakim odnosiły się one do zgłaszanych przez pozwaną zarzutów nienależytego wykonywania przez powódkę umowy, skutkującym utratą przez zleceniodawcę zaufania do jej podwykonawcy - (...), których jednak – w braku wiadomości specjalnych – nie mógł zinterpretować, jako uzasadniających twierdzenie o istnieniu okoliczności faktycznych uzasadniających wypowiedzenie umowy.

W ocenie Sądu, nie doszło do rozwiązania ani do wygaśnięcia z innych przyczyn stosunku prawnego, będącego podstawą świadczenia przez (...) usług doradczych na potrzeby projektu (...), brak było zatem podstaw do rozwiązania umowy na podstawie jej § 7 ust. 2 pkt 4.

Pozwana powołuje się na postanowienia i dokumentację realizacji umowy konsorcjum z 8 lutego 2011 r., twierdząc że zmiany dokonane we wrześniu 2012 r. uzasadniały wypowiedzenie umowy stron. Z taką interpretacją nie można się zgodzić, mogłaby ona bowiem prowadzić do uznania, że każda zmiana umowy konsorcjum upoważniała pozwaną do rozwiązania łączącej strony umowy, podczas gdy wola stron, wyraźnie zapisaną w umowie z 1 marca 2011 r. było przyznanie zamawiającej prawa przedterminowego jej wypowiedzenia wyłącznie w przypadku rozwiązania umowy łączącej (...) z liderem konsorcjum, co nie miało miejsca. Na charakter zmian wskazuje wyraźnie pismo z 5 września 2012 r. (k.183-184) Jeżeli strony uznały za podstawę wypowiedzenia rozwiązanie lub wygaśnięcie stosunku prawnego będącego podstawą świadczenia przez spółkę (...) usług doradczych na potrzeby projektu (...), to nie można uznać za ważny powód – w rozumieniu art. 746 § 1 k.c. zmiany umowy z 9 lutego 2011 r. dokonanej aneksem nr (...). (k.187-197), czy zasad finansowania projektu (...) (k.198-226), które pozostawały bez wpływu na realizację projektu (...) z udziałem (...), jako wykonawcy. (tak też korespondencja ze zmienionym projektem (...) k.775-956)

Strony nie łączyły bytu umowy zawartej 1 marca 2011 r. z konkretnym przetargiem, którego unieważnienie i ogłoszenie na nowych zasadach nie mogło uzasadniać jej przed-terminowego wypowiedzenia, gdyby taka była wola stron, zapis § 7

ust. 2 pkt 2 odnosilby się nie do umowy pozwanej z liderem konsorcjum, lecz do przetargu ogłoszonego i prowadzonego na określonych zasadach. Należy przy tym zauważyć, że unieważnianie przetargów nie jest w warunkach gospodarki rynkowej nadzwyczajną okolicznością, zawierając umowę strony miały więc świadomość, że może zaistnieć taka sytuacja, nie wskazały jej jednak jako podstawy rozwiązania kontraktu przed terminem.

Rozstrzygając spór Sąd pominął przeto dowody z zeznań świadka A. S., bardzo ogólnie tylko wskazującej na zmianę koncepcji (k.1086) oraz z dokumentów powołanych przez pozwaną na okoliczność zmiany umowy z 8 lutego 2011 r. (dowód: aneks nr (...) z 13/09/2012 r. do umowy konsorcjum z 27 X 2009 r. k.42-47 i k.187-226) Na tę zmianę 10 września 2012 r. pozwana wyraziła zresztą zgodę (k.186) i tylko w tym zakresie zmienił się stosunek prawny będący podstawą świadczenia przez (...) usług doradczych. Nie doszło natomiast do jego rozwiązania ani wygaśnięcia.

Strony nie umówiły się na to, że powódka będzie świadczyła usługi ograniczone do konkretnego postępowania przetargowego. Jego unieważnienie 24 sierpnia 2012 r. (informacja na k.497) i rozpisanie kolejnego przetargu (opisy przedmiotu zamówienia z lipca i listopada 2012 r. k.498-688, zawiadomienie o wyborze oferty z 26/04/2013 r. k.496) nie uzasadniało więc wypowiedzenia umowy. Mogło natomiast wpływać na jej zmianę lub rozwiązanie za porozumieniem stron na podstawie § 7 ust. 5. Do tego jednak nie doszło.

Pozwana całkowicie pomija fakt związania umową z 9 lutego 2011 r. jej realizowania także w aspekcie świadczenia usług doradczych i otrzymywania z tego tytułu wynagrodzenia. Argument niewykorzystywania w tym zakresie podwykonawcy i odmowa zapłacenia mu odszkodowania w wysokości pierwotnie ustalonego wynagrodzenia jest nie do przyjęcia. Nawet jeśli opis przedmiotu nowego zamówienia w jakiejś części się różnił, to umowa z 1 marca 2011 r. była warunkowana istnieniem stosunku prawnego, którego źródłem była umowa zawarta przez (...) z zamawiającym, a nie przetarg prowadzony na podstawie określonego ogłoszenia, którego zmiana w zakresie opisu przedmiotu zamówienia nie mogła wpływać na byt łączącej strony umowy.

Bez znaczenia jest także zmiana harmonogramu rzeczowo finansowego (k.709-710, 346-348), czy SIWZ (k.469-473 i 474-495). Jeśli miałyby to mieć wpływ na realizację umowy stron, powinny były one przewidzieć możliwość rozwiązania umowy w tym przypadku. Z tych samych przyczyn, rozwiązanie przez pozwaną umowy nie może uzasadniać zmiana warunków umowy o dofinansowanie aneksem nr 3 z 20 sierpnia 2012 r., nawet jeśli spowodowało to przedłużenie realizacji projektu w części dotyczącej wdrożenia systemu (...) do 31 marca 2015 r. Dowody w postaci notatki ze spotkania u ministra M. B.z 3 września 2012 r., dotyczącego zmiany lidera projektu (...) (k.180-182), pisma z 5 września 2012 r. Zastępcy Dyrektora Departamentu (...), (...) (k.183-185), oświadczenia pozwanej o wyrażeniu zgody na zmianę umowy z 10 września 2012 r. (k.186), aneksu nr (...) z 13 września 2012 r. do umowy konsorcjum (k.187-197), aneksu nr (...) do umowy o dofinansowanie z 20 sierpnia 2012 r. (k.198-226) nie mogą służyć uznaniu, że umowa zawarta przez strony 1 marca 2011 r. została skutecznie wypowiedziana przez pozwaną z dniem 30 września 2012 r. bez odszkodowania.

Sąd oddalił wniosek powódki o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego informatyka na okoliczność porównania i oceny zbieżności opisów przedmiotu zamówienia na Projekt, budowa i wdrożenie informatycznego systemu (...) przed nadzwyczajnymi zagrożeniami ((...)) oraz świadczenie usługi gwarancyjnej po wdrożeniu tego systemu przekazanych wykonawcom w przetargu z 2 lipca 2012 r. oraz w drugim przetargu z 13 listopada 2012 r., ze względu na to, że unieważnienie pierwszego i ogłoszenie kolejnego przetargu nie mogło uzasadniać rozwiązania umowy.

W przekonaniu Sądu, pozwana nie dowiodła istnienia okoliczności uzasadniających rozwiązanie umowy bez obowiązku zapłaty odszkodowania, a w konsekwencji powinna wynagrodzić powódce uszczerbek majątkowy wynikający z nieotrzymania przez spółkę (...) ryczałtowego wynagrodzenia.

Rozwiązanie przez pozwaną umowy, bez przyczyn określonych w § 7 ust. 2, uzasadnia żądanie zapłaty przez pozwaną spółce (...) odszkodowania w wysokości równej ryczałtowemu wynagrodzeniu, które powódka otrzymałaby, gdyby umowa była realizowana w okresie od października 2012 r. do lutego 2013 r. Przekonujące jest twierdzenie powódki, że kwota ta została skalkulowana przez umawiające się strony przy uwzględnieniu pozostałych elementów wynagrodzenia. Nie była także zależna od faktycznie wykonywanych czynności określonych w § 1 ust. 1.1. pkt (i) - (iii),

(x) i ust. 2 pkt (ix). Pozwana ze swej strony nie przedstawiła żadnych argumentów uzasadniających uznanie tej kwoty za nieodpowiednią, a w szczególności za zawyżoną. **Podstawą prawną roszczenia odszkodowawczego jest w tym przypadku przepis art. 746 § 1 k.c.** (tak też wyrok Sądu Najwyższego z 11/09/202 r. V CKN 1152/00)

Zgodnie z przepisem art. 471 k.c., regulującym odpowiedzialność kontraktową, do przyjęcia obowiązku dłużnika zapłaty odszkodowania konieczne jest wykazanie i udowodnienie przez wierzyciela niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przez dłużnika, wyrządzenia mu szkody, a także normalnego związku przyczynowego między nimi. (art. 361 § 1 k.c.) Odpowiedzialność kontraktowa oparta jest na domniemaniu winy dłużnika, który jednak może się bronić, wykazując, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania nastąpiło skutkiem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności. W przypadku wypowiedzenia umowy zlecenia, udowodnieniem ważnych powodów takiej decyzji.

Adekwatny związek przyczynowy pomiędzy działaniem lub zaniechaniem dłużnika a powstaniem szkody jest konieczną przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej. Zachodzi on tylko wtedy, gdy określone przyczyny normalnie powodują dane skutki. (art. 361 § 1 k.c.) Ustalając, czy istnieje związek przyczynowy sąd bada, czy między kolejnymi faktami zachodzą obiektywne powiązania, czy przyczyna była koniecznym warunkiem wystąpienia skutku, czy bez niej skutek wystąpiłby.

Naprawienie szkody ma zapewnić całkowitą kompensatę doznanego przez wierzyciela uszczerbku majątkowego w granicach normalnego związku przyczynowego. (art. 361 k.c.) Zgodnie z przyjętym poglądem szkodą jest powstała wbrew woli poszkodowanego różnica między obecnym jego stanem majątkowym, a stanem jaki zaistniałby, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Polega ona na stracie, jaką poniósł poszkodowany (damnum emergens) albo pozbawieniu go korzyści, które mógłby uzyskać, gdyby mu szkody nie wyrządzono. (lucrum cessans) Wysokość szkody określa się przy zastosowaniu metody subiektywnej uwzględniającej wartość naruszonych dóbr z punktu widzenia poszkodowanego. Zgodnie z zasadą art. 6 k.c., udowodnienie szkody i jej wysokości obciąża powoda.

Roszczenie spółki (...) nie było przez pozwaną kwestionowane co do wysokości. (...) nie przeczyła, że w przypadku obowiązywania umowy w okresie od października 2012 r. do lutego 2013 r., powódka otrzymywałaby od niej wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 60.000 zł miesięcznie. Kwota ta wynika także z umowy zawartej przez strony 1 marca 2011 r. Sąd uznał zatem roszczenie główne za uzasadnione także co do wysokości.

W odniesieniu do żądania zapłaty odsetek, do którego pozwana także się nie odniosła, Sąd uznał je za uzasadnione tylko częściowo: Strony mogą umownie określić miejsce i termin świadczenia. W braku odnośnych uzgodnień w tym zakresie będące przedmiotem umowy świadczenie pieniężne winno być spełnione w miejscu zamieszkania lub siedzibie wierzyciela w chwili wykonania zobowiązania. (art. 454 § 1 k.c.)

Opóźnienie dłużnika ze spełnieniem świadczenia pieniężnego uzasadnia żądanie odsetek przez wierzyciela, chociażby nie poniósł on żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. Strony mogą umownie określić stopę odsetek, w braku uzgodnień należeć będą się odsetki ustawowe. (art. 481 §§ 1, 2 k.c.) Dłużnik popada w opóźnienie, jeśli nie spełnia świadczenia pieniężnego w terminie, w którym stało się ono wymagalne, także wtedy, gdy kwestionuje istnienie lub wysokość świadczenia. (tak Sąd Najwyższy w wyrokach z 17 V 2000 r. I CKN 302/00, z 13 X 1994 r. I CRN 121/91, OSNC 1995/nr 1/poz. 21).

Z treści umowy wynika, że powódce należało się wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie 60.000 zł netto, płatne miesięcznie przez czas trwania umowy, do ostatniego dnia miesiąca poprzedzającego miesiąc, za który wynagrodzenie jest należne. Użycie w § 4 ust. 2 umowy określenia z dołu należy uznać za oczywistą omyłkę. Wynagrodzenie za październik 2012 r. płatne było zatem do 30 września 2012 r., za listopad do 31 października 2012 r., za grudzień do 30 listopada 2012 r., za styczeń 2013 r. do 31 grudnia 2012 r., za luty do 31 stycznia 2013 r. Powódka żąda odsetek ustawowych od całej kwoty począwszy od dnia 5 stycznia 2013 r. Tymczasem, przed tą datą pozwana powinna była zapłacić powódce wynagrodzenie za okres od października 2012 r. do stycznia 2013 r. Odsetki za opóźnienie w zapłacie wynagrodzenia za luty 2013 r. należne są od 1 lutego 2013 r. W pozostałym zakresie powództwo podlega oddaleniu.

O kosztach Sąd orzekł na zasadzie art. 100 zdanie drugie k.p.c., ponieważ powódka uległa jedynie w niewielkiej części dochodzonego roszczenia.

Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. (§ 3.) Stronom reprezentowanym przez radcę prawnego zwraca się koszty w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata. (art. 99 k.p.c.)

Opłaty za czynności radców prawnych przed organami wymiaru sprawiedliwości określa rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 IX 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Zasądzając opłatę za czynności radcy prawnego sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy, a także charakter sprawy i wkład pracy pełnomocnika w przyczynieniu się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. (§ 2 ust.1) Podstawę zasądzenia opłaty stanowią określone w rozdziałach 3-4 stawki minimalne. Opłata nie może być wyższa od sześciokrotnej stawki minimalnej, ani wartości przedmiotu sporu. (§ 2 ust.2) Wysokość stawki minimalnej zależy od wartości przedmiotu sprawy lub jej rodzaju. (§ 4 ust.1) Przy wartości wyższej niż 200.000 zł stawki minimalne wynoszą 7.200 zł. (§ 6 pkt 7)

Zważywszy charakter sprawy, jej wagę i stopień skomplikowania, a w szczególności trafność zgłaszanych zarzutów, które skutecznie umożliwiły uwzględnienie powództwa oraz czas trwania procesu, Sąd uznał za uzasadnione przyznanie pełnomocnikowi powódki, wykonującemu zawód radcy prawnego wynagrodzenia w minimalnej wysokości.

Rozstrzygając o kosztach postępowania Sąd nie nakazał pozwanej zwrotu powódce kosztów wywołanych stawiennictwem świadka, ponieważ brak było dowodu ich uiszczenia przez spółkę (...).